

К.е.н. Шамота Г.М., Костючок О.В.

*Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи
Національного банку України»*

**ОПТИМІЗАЦІЯ ШЛЯХІВ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ
БАНКУ**

Останнім часом українські банки розглядають шляхи підвищення ступеня прозорості інформації та якості фінансового управління, враховуючи рекомендації Базельського Комітету з питань банківського нагляду та світових тенденцій. Банківська діяльність являється однією з найризикованіших, тому доцільно приділяти досить велику увагу формуванню ефективної системи ризик-менеджменту. На сьогодні вирішення даного питання має велике практичне значення і потребує наукового вирішення.

Метою дослідження є пошук шляхів ефективного управління банківськими ризиками та характеристика підходів до запобігання їх виникнення.

Один із найважливіших принципів банківської діяльності полягає в тому, що при здійсненні основної активної операції банку – банківського кредитування – наданий кредит має бути повернений у чітко обумовлені в кредитному договорі строки. Але виникає невпевненість, тобто ризик, до своєчасного повернення даної позики. Саме тому кредитний ризик є основним фінансовим ризиком банківської діяльності і саме управління ним є основою фінансового ризик-менеджменту банку. Під кредитним ризиком зазвичай розуміють ризик невиконання позичальником початкових умов кредитної угоди, тобто неповернення (повністю або частково) основної суми боргу і процентів по ньому у встановлені договором строки.

Слід відмітити, що більшість банків України донедавна при оцінці кредитного ризику за конкретною угодою враховували лише одне із можливих його джерел – фінансові можливості позичальника (об'єктивний ризик, пов'язаний із позичальником). На практиці ж дуже багато позичальників не повертають кредити не тому, що потрапили в скрутне фінансове становище, а тому, що просто не хочуть цього робити. В такому разі банк змушений

подавати до суду на позичальника за невиконання ним умов кредитного договору. Але суд може відмовити йому в задоволенні позову через недосконале складання й оформлення кредитного договору.

З метою забезпечення ефективної та надійної системи кредитування та підвищення прозорості банківської інформації поряд з іншими відомими заходами застосовується фінансовий моніторинг. Фінансовий моніторинг банку – система заходів, спрямованих на здійснення контролю за ризиковим об'єктом та своєчасне реагування на можливі зміни певних параметрів діяльності.

Організація фінансового менеджменту та здійснення фінансового моніторингу банківської діяльності за кредитними операціями являється окремим питанням, при вирішенні якого в сучасних умовах можуть використовуватись різні підходи. Фінансовий менеджмент в банку може спиратися на дані фінансового обліку, який оперує такими обліковими категоріями як прибуток, доходи, витрати, активи, ресурсна база та іншими, вимірними в грошовому вираженні. Для даного підходу до організації фінансового менеджменту характерні позасистемне ведення аналітичного обліку і дефіцит релевантної інформації, компенсувати який припадає функціональним підрозділам банку, що здійснює активні і пасивні операції. Потреба в додаткових відомостях виникає, зокрема, в тих випадках, коли при вирішенні конкретних завдань необхідно використовувати як кількісну, так і якісну, в тому числі не грошову інформацію, відсутню у бухгалтерській службі банку.

Альтернативним варіантом фінансового менеджменту являється аналітичний облік, який здійснюється з метою подальшого аналізу операцій, оцінки фінансового стану і результатів здійснення кредитних операцій.

Іншим підходом вирішення проблеми управління ризиками є підхід, що базується на міжнародних стандартах фінансового моніторингу. За даним підходом оцінка ризиків відбувається за профілем клієнта і відповідних заходів моніторингу трансакцій за операціями. Ефективна політика ідентифікації

клієнта розглядається через призму інформаційного забезпечення і базується на реалізації принципів: знай свого клієнта, знай операції клієнта, знай клієнта свого клієнта, знай бізнес-партнерів, знай своїх співробітників. В основу формування політики ідентифікації клієнтів покладено міжнародний досвід у сфері запобігання та протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, що пізніше було імплементовано в законодавчу базу України та практику банківської діяльності [2]. Процедура ідентифікації клієнта базується на програмі ідентифікації клієнтів банку, яка призначена для визначення вимог та встановлення процедури ідентифікації юридичних осіб, фізичних осіб та осіб-підприємців, які вступають з банком у договірні відносини чи відкривають у банку рахунки. Ідентифікації набувають особи – власники, які мають прямий або опосередкований вплив на юридичну особу – клієнта банку, що визначається процентним співвідношенням частки участі в статутному фонді особи та базується на методиках НБУ і Державного комітету фінансового моніторингу [3; 4].

Рисунок 1. – Схема проведення фінансового моніторингу в банку

За схемою аналітичної роботи системи внутрішнього фінансового моніторингу із реалізацією ідентифікації клієнта можна розглянути, як

відбувається формування та управління системою з урахуванням ступенів ризику та поновлювальної інформації щодо клієнтів, контрагентів, засновників і т. ін. (рис. 1).

Висновки. Отже, для вирішення проблеми формування ефективної системи фінансового моніторингу в банку та управління ризиками концептуальним є зміна філософії роботи на ринку банківських послуг у контексті ризик-орієнтованих підходів.

Збалансоване застосування уже відомих у наш час методів та підходів до організації фінансового менеджменту в банках дозволяє забезпечити ефективне управління кредитними ризиками в умовах підвищення вимог до прозорості інформації банківських установ.

Список використаних джерел

1. Прут М.О., Управління ризиками в банківській діяльності // Ринок праці та зайнятість населення. . – 2010. – № 3.
2. Коваленко В. В., Дмитров С. О., Єжов А. В. Міжнародний досвід у сфері запобігання та протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму: Монографія. – Суми: УАБС НБУ, 2007. – 112 с.
3. Горінов О. С., Колдовський М. В. Роль ідентифікації клієнта банку у загальній системі запобігання відмивання грошей комерційного банку // Вісник Української академії банківської справи Національного банку України. – 2007. – № 2. – 120 с.
4. Методичні рекомендації для банків з організації фінансового моніторингу // <http://www.sdfm.gov.ua>.
5. Віденко С.В., Оптимізація управління ризиками у системі фінансового моніторингу банку// Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2008. – № 3.